

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MACEJA ŠPUNARA [MACIEJ SZPUNAR]
SECINĀJUMI,
sniegti 2020. gada 27. februārī¹

Lieta C-331/19

Staatssecretaris van Financiën
pret
X

(*Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Nodokļi – Pievienotās vērtības nodoklis – Direktīva 2006/112/EK – 98. pants – Samazinātas likmes – III pielikuma 1. punkts – Pārtika cilvēku patēriņam un ražojumi, kurus parasti izmanto pārtikas produktu papildināšanai vai aizstāšanai – Seksuālo dzīņu stimulējoši līdzekļi

Ievads

1. Pievienotās vērtības nodoklis (turpmāk tekstā – “PVN”) ir netiešais nodoklis, kas nozīmē, ka tā ekonomiskais slogs pilnībā tiek nodots preču un pakalpojumu patērētājiem, tādējādi palielinot preču un pakalpojumu cenu. Lai ierobežotu šo nodoklim raksturīgo cenas veidošanas iedarbību attiecībā uz dažām precēm un pakalpojumiem, kuri tiek uzskatīti par sabiedrībai īpaši nozīmīgiem, likumdevējs ir paredzējis vairākus atbrīvojumus no PVN, kā arī iespēju piemērot samazinātu šī nodokļa likmi. Pēdējā iespēja tostarp attiecas uz pārtiku, kā arī precēm, kuras tiek izmantotas pārtikas sagatavošanai, papildināšanai vai aizstāšanai.

2. Tomēr izrādās, ka dažu preču klasificēšana šajās kategorijās rada grūtības, par ko liecina Tiesas judikatūra šajā jautājumā². Aplūkojamajā lietā Tiesai būs iespēja precizēt šos jēdzienus, kam nākotnē būtu jāierobežo strīdu skaits par tiem, lai gan tas noteikti tos pilnībā nenovērsīs.

¹ Oriģinālvaloda – poļu.

² Skat. it īpaši spriedumus, 2011. gada 3. marts, Komisija/Nīderlande (C-41/09, EU:C:2011:108); 2011. gada 10. marts, *Bog u.c.* (C-497/09, C-499/09, C-501/09 un C-502/09, EU:C:2011:135); 2017. gada 9. novembris, *AZ* (C-499/16, EU:C:2017:846).

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3. Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 178/2002 (2002. gada 28. janvāris), ar ko paredz pārtikas aprites tiesību aktu vispārīgus principus un prasības, izveido Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi un paredz procedūras saistībā ar pārtikas nekaitīgumu³, 1. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Šī regula ir pamats tam, lai saistībā ar pārtiku nodrošinātu cilvēku veselības un patērētāju interešu augstu aizsardzības līmeni, jo īpaši ņemot vērā atšķirības pārtikas, tostarp tradicionālo produktu, piegādē, vienlaikus nodrošinot efektīvu iekšējā tirgus darbību.”

4. Saskaņā ar šīs regulas 2. pantu:

“Šajā regulā “pārtika” (jeb “pārtikas produkts”) ir jebkura apstrādāta, daļēji apstrādāta vai neapstrādāta viela vai produkts, kas paredzēts cilvēkiem uzturam vai ko saprātīgi paredzamos apstākļos cilvēki varētu lietot uzturā.

Pie “pārtikas” pieder dzērieni, košļājamās gumijas un jebkura viela, tostarp ūdens, kas apzināti pievienota pārtikai tās ražošanas, sagatavošanas vai apstrādes laikā. [..]

Pie “pārtikas” nepieder:

- a) dzīvnieku barība;
- b) dzīvi dzīvnieki, ja vien tie nav sagatavoti laišanai tirgū patēriņam cilvēku uzturā;
- c) augi pirms novākšanas;
- d) zāles Padomes Direktīvas 65/65/EEK [..] un Padomes Direktīvas 92/73/EEK [..] nozīmē;
- e) kosmētiskie līdzekļi Padomes Direktīvas 76/768/EEK [..] nozīmē;
- f) tabaka un tabakas izstrādājumi Padomes Direktīvas 89/622/EEK [..] nozīmē;
- g) narkotiskās vai psihotropās vielas ANO 1961. gada Vienotās Konvencijas par narkotiskajām vielām un ANO 1971. gada Konvencijas par psihotropām vielām nozīmē;
- h) atliekas un piesārņotāji.”

5. Saskaņā ar Padomes Direktīvas 2006/112/EK (2006. gada 28. novembris) par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu⁴ 96. pantu dalībvalstis piemēro PVN pamatlīkmi, ko katra dalībvalsts nosaka procentos no summas, kurai uzliek nodokli; preču piegādei un pakalpojumu sniegšanai pamatlīkme ir vienāda.

6. Minētās direktīvas 98. panta 1. punktā un 2. punkta pirmajā daļā ir noteikts:

“1. Dalībvalstis var piemērot vienu vai divas samazinātas likmes.

³ OV 2002, L 31, 1. lpp.

⁴ OV 2006, L 347, 1. lpp.

2. Samazinātas likmes piemēro tikai tādu kategoriju preču piegādei vai tādu kategoriju pakalpojumu sniegšanai, kas minēti III pielikumā.

[..]”

7. Direktīvas 2006/112 III pielikuma 1. punktā ir minēti:

“Pārtika (tostarp dzērieni, bet ne alkoholiskie dzērieni) cilvēku un dzīvnieku patēriņam; dzīvi dzīvnieki, sēklas, augi un sastāvdaļas, kas parasti ir paredzētas izmantošanai pārtikas sagatavošanā; ražojumi, kurus parasti izmanto pārtikas produktu papildināšanai vai aizstāšanai”.

Nīderlandes tiesības

8. Nīderlandes tiesību akti paredz samazinātas PVN likmes piemērošanu produktiem, kuri ir uzskaitīti Direktīvas 2006/112 III pielikuma 1. punktā, saskaņā ar 1968. gada 28. jūnija *Wet houdende vervanging van de bestaande omzetbelasting door een omzetbelasting volgens het stelsel van heffing over de toegevoegde waarde* (Likums par esošā apgrozījuma nodokļa aizstāšanu ar pievienotās vērtības nodokli) 9. panta 2. punkta a) apakšpunktu, to lasot kopsakarā ar minētajam likumam pievienotās I tabulas a.1. punkta a), b) un c) apakšpunktu.

Fakti, tiesvedība un prejudiciālie jautājumi

9. X, kurš ir PVN maksātājs, vada erotisko preču veikalu (*sex-shop*). Tajā pārdoto produktu klāstā ietilpst kapsulas, pilieni, pūderi un aerosoli, kas paredzēti iekšķīgai lietošanai un ir domāti seksuālas dziņas stimulēšanai (afrodiziji). Šo produktu sastāvdaļām ir dabīga izcelsme.

10. Laikposmā no 2009. līdz 2013. gadam minētais nodokļa maksātājs šīm precēm piemēroja samazinātu PVN likmi, kas ir piemērojama pārtikai. Tomēr nodokļu iestādes apšaubīja šīs likmes piemērošanu, uzskatot, ka minētās preces nav pārtikas produkti attiecīgo PVN tiesību normu nozīmē, un noteica nodokļa maksātājam piemērot tām pamatlikmi.

11. Nodokļa maksātājs šo lēmumu pārsūdzēja *Rechtbank Den Haag* (Hāgas tiesa, Nīderlande). Otrajā instancē *Gerechtshof Den Haag* (Hāgas apelācijas tiesa, Nīderlande) piekrita nodokļa maksātājam, uzskatot, ka strīdīgo preču izmantošana par afrodizijiem neliedz uzlikt šīm precēm pārtikas produktiem paredzēto nodokļa likmi. Minētā tiesa ņēma vērā to, ka attiecīgie produkti ir paredzēti iekšķīgai lietošanai un tiek ražoti no sastāvdaļām, kuras var atrast pārtikas produktos. Turklāt tiesa norādīja, ka likumdevēja pieņemtā pārtikas produktu definīcija ir pietiekami plaša, lai to attiecinātu uz tādiem produktiem, kuri viennozīmīgi neasociējas ar pārtiku, piemēram, saldumiem, košļājamo gumiju vai cepumiem.

12. *Staatssecretaris van Financiën* (valsts sekretārs finanšu lietās, Nīderlande) par šo spriedumu ir iesniedzis kasācijas sūdzību iesniedzējtiesā.

13. Šādos apstākļos *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai Direktīvas [2006/112] III pielikuma 1. punktā izmantotais jēdziens “pārtika cilvēku patēriņam” ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to atbilstoši [Regulas Nr. 178/2002] 2. pantam ir jāsaprot jebkura apstrādāta, daļēji apstrādāta vai neapstrādāta viela vai produkts, kas paredzēts cilvēkiem uzturam vai ko saprātīgi paredzamos apstākļos cilvēki varētu lietot uzturā?”

Ja uz jautājumu atbilde ir noliedzīga, kā attiecīgais jēdziens izskatāmajā lietā ir konkretizējams?

2) Ja ēdieni vai dzērieni nav uzskatāmi par pārtiku cilvēku patēriņam, balstoties uz kādiem kritērijiem šajā gadījumā ir jāizvērtē, vai šādi produkti ir uzskatāmi par ražojumiem, kurus parasti izmanto pārtikas produktu papildināšanai vai aizstāšanai?”

14. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu saņemts Tiesā 2019. gada 23. aprīlī. Rakstveida argumentus iesniedza Nīderlandes valdība un Eiropas Komisija. Tiesa nolēma izskatīt lietu, nerīkojot tiesas sēdi.

Analīze

15. Iesniedzējtiesa ir uzdevusi Tiesai divus prejudiciālus jautājumus par to, kā interpretēt jēdzienus “pārtika cilvēku patēriņam” un “ražojumi, kurus parasti izmanto pārtikas produktu papildināšanai vai aizstāšanai” Direktīvas 2006/112 III pielikuma 1. punkta nozīmē. Šīs interpretācijas mērķis ir noskaidrot, vai šie jēdzieni kopā vai viens no tiem aptver seksuālo dziņu stimulējošus līdzekļus (afrodīzijas), kuri ir paredzēti iekšķīgai lietošanai.

Par pirmo prejudiciālo jautājumu

16. Pirmais prejudiciālais jautājums ir par jēdziena “pārtika cilvēku patēriņam” interpretāciju. Iesniedzējtiesa it īpaši vēlas noskaidrot, vai šāda interpretācija ir jāveic, pamatojoties uz jēdziena “pārtikas produkts” definīciju, kura ir ietverta Regulas Nr. 178/2002 2. pantā. Lai atbildētu uz šo jautājumu, ir nepieciešams veikt Direktīvas 2006/112 III pielikuma 1. punkta, to aplūkojot kopsakarā ar šīs Direktīvas 98. panta 1. un 2. punktu, gramatisko un teleoloģisko interpretāciju, kā arī ir jāinterpretē minētais Regulas Nr. 178/2002 2. pants.

Gramatiskā interpretācija

17. Kā savos argumentos pamatoti ir norādījusi Nīderlandes valdība un Komisija, kā arī pati iesniedzējtiesa savā lēmumā, Direktīvā 2006/112 nav sniegta jēdziena “pārtika cilvēku patēriņam” definīcija, kā arī tā nesniedz atsauci uz dalībvalstu valsts tiesību aktiem. Šādā situācijā šis jēdziens ir jāinterpretē atbilstoši tā ierastajai nozīmei ikdienas valodā, ņemot vērā kontekstu, kādā tas tiek izmantots, un ar tiesisko regulējumu, kura daļu tas veido, īstenojamos mērķus⁵.

18. Ikdienas valodas izpratnē pārtika cilvēku patēriņam būtu jāpielīdzina jēdzienam “pārtika”, t.i., produkti, ko cilvēki lieto uzturā. Šī procesa mērķis ir nodrošināt ķermeni ar uzturvielām – veidojošām, enerģētiskajām, regulējošajām vielām, kā arī ūdeni. Šīs sastāvdaļas nosaka ķermeņa izdzīvošanu, darbību un attīstību.

19. Tādējādi jēdziena “pārtika cilvēka patēriņam” definīcija aptvers visus pārstrādātus un nepārstrādātus produktus, kuri nodrošina cilvēka ķermeni ar uzturvielām un tiek lietoti uzturā, lai nodrošinātu šīs sastāvdaļas.

20. Tāpēc es nepiekrītu iesniedzējtiesas lēmumā par prejudiciālo jautājumu uzdošanu paustajām bailēm, ka šīs definīcijas teleoloģiskais elements varētu apdraudēt tiesisko drošību. Minētās tiesas ieskatā, daži pārtikas produkti tiek patērēti citam mērķim, kas nav ķermeņa dzīvībai būtisko funkciju uzturēšana, taču neesot šaubu, ka tie ietilpst jēdzienā “pārtika cilvēka patēriņam”. Tāpēc to patēriņa mērķis nevarot būt noteicošais to kvalificēšanai. Uz šo argumentu balstījās arī otrās instances tiesas nolēmums pamatlietā.

21. Manuprāt, šis arguments balstās uz pārpratumu.

⁵ Skat. neseno spriedumu, 2019. gada 29. jūlijs, *Spiegel Online* (C-516/17, EU:C:2019:625, 65. punkts).

22. Cilvēka iztikas pamatvajadzību apmierināšanai nav jābūt ierobežotai vienīgi ar vienkāršākajiem līdzekļiem, kas kalpo šim mērķim. Gluži pretēji – tieksme pēc izsmalcinātības un greznības ir padarījusi cilvēkus visā cilvēces vēsturē, un, ja tā tiek ierobežota, tad parasti saistībā ar nepietiekamiem materiālajiem resursiem tās īstenošanai. Tas ir skaidri redzams māju vai drēbju gadījumā: papildus aizsardzības pamatfunkcijai tie veic arī citas funkcijas, piemēram, estētiskas vai prestižas. Neraugoties uz to, tie turpina būt par tādiem, kādi tie ir: rokoko pils ir māja, un lieliska dizainera kleita ir apģērbs – tādā pašā mērā kā attiecīgi koka māja vai neapstrādāta lina kreklis.

23. Tāpat tas ir pārtikas gadījumā. Apstākļi, ka daži ēdieni ir izsmalcinātāki un dārgāki par citiem, nemaina faktu, ka tie kalpo vienas un tās pašas pamatvajadzības apmierināšanai, proti, tie nodrošina organismu ar dzīvībai nepieciešamajām uzturvielām. Tomēr pilnīgi atšķirīgs jautājums ir tas, ka papildus uzturvērtībai tiem piemīt citas īpašības, piemēram, garša. Šī doma ir lieliski atspoguļota vārdos, kuri ir tikuši izteikti pavisam citā kontekstā un kurus piedēvē Francijas karalienei Marijai Antuanetei, proti, ja cilvēkiem nav maizes, lai viņi ēd kūkas.

24. Turklāt jāņem vērā, ka papildus uzturvielām pārtikas produkti var saturēt arī vairākas citas vielas neatkarīgi no tā, vai tās ir dabiski sastopamas vai pievienotas, lai konservētu šos produktus, uzlabotu to garšu utt. Nav, protams, iemesla, lai šīs vielas vai tos saturošus produktus nepieskaitītu pārtikai aplūkojamā noteikuma nozīmē.

25. Nav nozīmes – kā savos argumentos to pareizi ir norādījuši Nīderlandes valdība – apstāklim, ka cilvēks ne vienmēr lieto veselībai optimālu uzturu, piemēram, uzņemot pārāk daudz tauku vai cukuru. No veselības viedokļa nepareizu pārtikas produktu lietošana neatņem šīm vielām to galvenās uzturvērtības.

26. Tāpat nav nozīmes apstākļiem, kādos pārtikas produkti tiek uzņemti. Cilvēka kultūra rada vairākas paražas un rituālus, kas pavada vienkāršas darbības, piemēram, uzturu. Tomēr nevajadzētu jūgt ratus zirgam priekšā. Pārtikas sociālās vai sabiedriskās funkcijas, pat ļoti plašas, ir sekundāras salīdzinājumā ar uztura nodrošināšanas funkciju. Pat visiespaidīgākais bankets galvenokārt ir paredzēts izsalkuma apmierināšanai un tikai pēc tam citiem mērķiem⁶.

27. Iepriekš minēto apsvērumu dēļ es uzskatu, ka pārtikā cilvēka patēriņam ir jāiekļauj visi tie produkti, kuri satur uzturvielas un kuri galvenokārt tiek uzņemti, lai nodrošinātu cilvēka organismu ar šīm uzturvielām, neraugoties uz to, ka šiem produktiem var būt arī citas funkcijas, piemēram, palielināt baudu, kura izriet no garšas, un ka to uzņemšana var būt saistīta ar sabiedriskiem notikumiem.

28. Turpretī tādi produkti kā halucinogēnās sēnes vai košļājamā gumija, kuri tiek minēti lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, ja cilvēki lieto tos uzturā, nav paredzēti tam, lai nodrošinātu organismu ar uzturvielām, un tos nevajadzētu iekļaut pārtikā Direktīvas 2006/112 III pielikuma 1. punkta nozīmē.

29. Tas pats attiecas uz pamatlietā aplūkotajiem afrodizījiem. Tie tiek lietoti uzturā nevis tālab, lai nodrošinātu organismu ar uzturvielām, bet gan lai stimulētu dzimumtieksmi. Lai arī tie var ietekmēt zināmas ķermeņa funkcijas, tomēr tie nedarbojas kā uzturs.

30. To nemaina lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu norādītais apstākļi, ka šo afrodizīju sastāvdaļas ir vielas, kuras var arī būt pārtikas produktu sastāvdaļas. Ja produktam ir kombinēts raksturs, tā klasificēšanai par pārtikas produktu aplūkojamo noteikumu izpratnē būtu jābūt atkarīgai no produkta rakstura kopumā, nevis no tā atsevišķu sastāvdaļu rakstura. Afrodizīju sastāvdaļas tiek piemeklētas un apvienotas saistībā ar to ietekmi uz dzimumtieksmi, nevis to uzturvērtības dēļ.

⁶ Atbilstoši pazīstamajam aforismam – “Radītājs, likdams cilvēkam ēst, lai dzīvotu, aicina viņu uz to ar apetīti un atlidzina viņam ar baudu” (“Le Créateur, en obligeant l’homme à manger pour vivre, l’y invite par appétit et l’en récompense par le plaisir”); J. A. Brillat-Savarin, *Physiologie du goût*, Parīze, 1825.

31. Šī īpašība atšķir šos afrodisijus no pārtikas produktiem, tostarp tādiem pārtikas produktiem, kuriem papildus uzturvērtībai piemīt arī afrodisiju iedarbība, piemēram, atsevišķas jūras veltes.

Teleoloģiskā interpretācija

32. Iepriekš minēto analīzi apstiprina izskatāmo Direktīvas 2006/112 normu teleoloģiskā interpretācija.

33. Tiesa jau ir nospriedusi, ka Direktīvas 2006/112 98. panta un tās III pielikuma mērķis ir samazināt tādu atsevišķu produktu cenu, kuri tiek uzskatīti par īpaši nepieciešamiem, un tādējādi padarīt tos pieejamākus patērētājiem, kuri galu galā maksā PVN⁷. Runājot par minētā pielikuma 1. punktā uzskaitītajiem pārtikas produktiem, Tiesa ir tos kvalificējusi par visnepieciešamākajām precēm⁸.

34. Šāds analizējamo normu pieņemšanas mērķis, manuprāt, atbalsta šo normu interpretāciju, kura ierobežo samazinātas PVN likmes piemērošanu, to attiecinot tikai uz produktiem, ko lieto, lai apmierinātu vienu no cilvēka pamatvajadzībām, proti, vajadzību pēc uztura, kas saprotams kā uzturvielu nodrošināšana organismam.

35. Attiecībā uz apgalvojumu, ka ne visi pārtikas produkti, kas parasti tiek klasificēti kā pārtika, ir nepieciešami no uztura viedokļa, es atkārtošu argumentus, kas minēti šo secinājumu 22.–26. punktā: apstāklis, ka dažiem pārtikas produktiem papildus uzturvērtībai ir arī citas īpašības, piemēram, garša, un ka tie var tikt nepareizi izmantoti, nemaina faktu, ka to patēriņa galvenais mērķis ir apmierināt vajadzības pēc uztura.

36. Turklāt būtu grūti novilkt objektīvu robežu starp pārtikas produktiem, kas nepieciešami uzturam, un produktiem, kuriem ir greznības īpašības. Galu galā parasto maizi ar sviestu arī var ēst, lai gūtu baudu no garšas, un ne tikai – lai remdētu izsalkumu.

37. Turklāt ir jāatzīmē, ka samazinātas PVN likmes piemērošanai, pamatojoties uz Direktīvas 2006/112 98. pantu, ir izņēmuma un fakultatīvs raksturs. Šajā ziņā dalībvalstīm ir iespēja piemērot samazinātu likmi tikai atsevišķām preču vai pakalpojumu kategorijām, kuras ir uzskaitītas konkrētos Direktīvas 2006/112 III pielikuma punktos, vai liegt piemērot to dažām šo preču vai pakalpojumu kategorijām. Nosacījums ir tikai precīza šo preču vai pakalpojumu kategoriju definēšana un nodokļu neitralitātes principa ievērošana⁹.

38. Tādēļ dalībvalstīm ir iespēja liegt piemērot samazinātu PVN likmi noteiktām pārtikas produktu kategorijām, ja tās uzskata, ka šīs kategorijas neapmierina vajadzības, kuras pamato šīs likmes piemērošanu.

39. Pats Savienības likumdevējs izmantoja šo iespēju, izslēdzot alkoholiskos dzērienus no Direktīvas 2006/112 III pielikuma 1. punkta piemērošanas jomas. Šis likumdevējs acīmredzot uzskatīja, ka šādi dzērieni, kaut arī tie ietilpst pārtikā ikdienas valodas nozīmē, var būt arī daudzu atkarību un slimību cēlonis, tāpēc to patēriņš nav jāatbalsta, samazinot PVN likmi.

40. Tādējādi Direktīvas 2006/112 98. panta, to aplūkojot kopsakarā ar tās III pielikuma 1. punktu, teleoloģiskā interpretācija nepieļauj attiecināt šo tiesību normu uz produktiem, kuri apmierina vajadzības, kas nav uzturs, piemēram, pamatlietā aplūkojamajiem afrodisijiem.

7 Skat. neseno spriedumu, 2017. gada 9. marts., *Oxycure Belgium* (C-573/15, EU:C:2017:189, 22. punkts), kā arī – attiecībā uz pārtiku – spriedumu, 2011. gada 3. marts, Komisija/Nīderlande (C-41/09, EU:C:2011:108, 53. punkts).

8 Spriedums, 2011. gada 3. marts, Komisija/Nīderlande (C-41/09, EU:C:2011:108, 53. punkts).

9 Attiecībā uz īpašu pārtikas kategoriju skat. spriedumu, 2017. gada 9. novembris, AZ (C-499/16, EU:C:2017:846, 23. un 24. punkts).

Nodokļu neitralitātes princips

41. Visbeidzot, kā savos argumentos pamatoti ir norādījusi Nīderlandes valdība, interpretācija, saskaņā ar kuru tādiem iekšķīgai lietošanai paredzētiem afrodizījiem kā pamatlietā aplūkotie būtu jāietilpst Direktīvas 2006/112 III pielikuma 1. punkta piemērošanas jomā un šī iemesla dēļ tiem būtu jāpiemēro samazinātā PVN likme, varētu radīt nodokļu neitralitātes principa pārkāpumu.

42. Šis princips nepieļauj atšķirīgu attieksmi no PVN viedokļa līdzīgām precēm vai līdzīgiem pakalpojumiem, kas savstarpēji konkurē¹⁰.

43. Kā zināms, līdztekus afrodizījiem, kuri ir paredzēti iekšķīgai lietošanai, pastāv arī produkti ar līdzīgu iedarbību, kuri ir paredzēti cita veida lietošanai. Šie produkti ir jāuzskata par konkurējošiem pret pamatlietā aplūkojamajiem iekšķīgai lietošanai paredzētajiem afrodizījiem. Tomēr tiem nevar piemērot samazinātu PVN likmi, jo tie neietilpst nevienā no kategorijām, kuras ir uzskaitītas Direktīvas 2006/112 III pielikumā.

44. Ņemot vērā iepriekš minēto, atšķirīga attieksme pret dažādu kategoriju produktiem, kuri ir paredzēti dzimumtieksmes stimulēšanai, pēc to lietošanas veida būtu pretrunā nodokļu neitralitātes principam.

Regulas Nr. 178/2002 2. panta ietekme

45. Iesniedzējtiesas jautājums it īpaši ir par to, vai jēdziens “pārtika cilvēka patēriņam” Direktīvas 2006/112 III pielikuma 1. punkta izpratnē ir jāinterpretē, atsaucoties uz jēdziena “pārtikas produkts” definīciju, kura ir sniegta Regulas Nr. 178/2002 2. pantā.

46. Manuprāt, uz šo jautājumu ir jāsniedz noliedzoša atbilde. Kā savos argumentos pamatoti ir norādījusi Nīderlandes valdība un Komisija, minētajai regulai ir pavisam citi mērķi nekā Direktīvas 2006/112 98. pantam un tās III pielikumam.

47. Saskaņā ar minētās regulas 1. pantu tās mērķis ir saistībā ar pārtiku nodrošināt cilvēku veselības un patērētāju interešu augstu aizsardzības līmeni. Tādēļ šajā regulā sniegtā jēdziena “pārtikas produkts” definīcija aptver visus produktus un vielas, “kas paredzēti cilvēkiem uzturam vai ko saprātīgi paredzamos apstākļos cilvēki varētu lietot uzturā”, jo visiem produktiem un vielām, ko saprātīgi paredzamos apstākļos cilvēki varētu lietot uzturā, var būt (arī negatīva) ietekme uz cilvēku veselību neatkarīgi no nolūka, kādā tie tiek patērēti. Vienīgais izņēmums šajā ziņā ir produkti, uz kuriem attiecas citi noteikumi, kuri nodrošina to drošību cilvēku veselībai, piemēram, zāles. Turpretī aplūkojamajā regulā sniegtā definīcija neaptver produktus, kuri tieši neietekmē cilvēka veselību, jo cilvēki tos parasti nelieto uzturā, piemēram, barību, dzīvus dzīvniekus vai augus pirms novākšanas¹¹.

48. Savukārt Direktīvas 2006/112 III pielikuma 1. punkta piemērošanas joma ir atšķirīga. Proti, šis pielikums ir paredzēts tam, lai noteiktu samazinātas PVN likmes piemērošanas jomu, pamatojoties uz minētās direktīvas 98. pantu. PVN likmes samazināšanas mērķis ir samazināt to preču un pakalpojumu cenas, kas, pēc likumdevēja domām, apmierina patērētāju pamatvajadzības¹². Tādēļ Direktīvas 2006/112 III pielikuma 1. punktā ir norādīti ne tikai tie produkti, kas ir paredzēti cilvēka uzturam, bet arī preces,

10 Skat. it īpaši spriedumu, 2017. gada 9. novembris, AZ (C-499/16, EU:C:2017:846, 30. punkts).

11 Skat. izslēgtos produktus, kuri ir norādīti Regulas Nr. 178/2002 2. panta trešās daļas a), b) un c) punktā.

12 Skat. šo secinājumu 33. punktu.

ko izmanto šo produktu ražošanai, piemēram, barība un dzīvi dzīvnieki, sēklas, augi un sastāvdaļas, kuras ir parasti paredzētas pārtikas ražošanai¹³. Savukārt ES likumdevējs no šīs tiesību normas piemērošanas jomas ir izslēdzis alkoholiskos dzērienus, jo tie neatbilst PVN likmes samazināšanas teleoloģiskajiem kritērijiem.

49. Tātad Direktīvas 2006/112 III pielikuma 1. punktam un Regulas Nr. 178/2002 2. pantam ir atšķirīgi mērķi, kuriem atbilst atšķirīgā šo tiesību normu piemērošanas joma. Līdz ar to minētās regulas 2. pants nevar būt atskaites punkts, interpretējot Direktīvas 2006/112 III pielikuma 1. punktu.

50. Kā Komisija pamatoti ir norādījusi savos argumentos, Tiesa ir izdarījusi līdzīgus secinājumus, analizējot saistību starp jēdzienu “dzīvi dzīvnieki, kuri parasti ir paredzēti izmantošanai pārtikas sagatavošanā” Direktīvas 2006/112 III pielikuma 1. punkta izpratnē un Regulas (EK) Nr. 504/2008¹⁴ piemērošanas jomu attiecībā uz zirgiem¹⁵.

51. Ņemot vērā iepriekš minēto, Regulas Nr. 178/2002 2. pants, manuprāt, neietekmē jēdziena “pārtika cilvēka patēriņam” interpretāciju Direktīvas 2006/112 III pielikuma 1. punkta izpratnē.

52. Tādēļ es ierosinu uz pirmo prejudiciālo jautājumu atbildēt, ka Direktīvas 2006/112 III pielikuma 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā pantā ietvertais jēdziens “pārtika cilvēka patēriņam” nozīmē produktus, kas satur uzturvielas un parasti tiek patērēti, lai nodrošinātu cilvēka organismam šīs uzturvielas.

Par otro prejudiciālo jautājumu

53. Uzdotot otro prejudiciālo jautājumu, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, kā interpretēt jēdzienu “ražojumi, kurus parasti izmanto pārtikas produktu papildināšanai vai aizstāšanai”. Šis jautājums tika uzdots, apsverot, vai šādiem produktiem nebūtu pieskaitāmi tie paši afrodisiji, uz kuriem attiecas pirmais prejudiciālais jautājums.

54. Atgādināšu, ka saskaņā ar atbildi, kuru es ierosinu sniegt uz pirmo prejudiciālo jautājumu, aplūkojamās tiesību normas izpratnē pārtikā ir jāiekļauj pārtikas produkti, kas tiek patērēti saistībā ar tajos esošām uzturvielām vai saistībā ar to lomu uztura procesā.

55. Līdzīgu argumentāciju var lietot, interpretējot jēdzienu “ražojumi, kurus parasti izmanto pārtikas produktu papildināšanai vai aizstāšanai”. Ja pārtikas produktu īpašība ir tas, ka tajos ir uzturvielas un ka tie tiek patērēti tieši nolūkā nodrošināt šīs vielas organismam, tad tām pašām īpašībām vajadzētu būt produktiem, kas ir paredzēti pārtikas produktu papildināšanai un aizstāšanai.

56. It īpaši ar pārtikas aizstājējiem, manuprāt, būtu jāsaprot produkti, kuri nav pārtika, bet kuri gan satur uzturvielas un tiek lietoti uzturā pārtikas vietā, lai nodrošinātu organismam šīs vielas gadījumā, ja parastajā uzturā ir radies to deficīts.

57. Turklāt produktos, kuri ir paredzēti pārtikas papildināšanai, var ietilpt produkti, ko lieto pārtikas produktu uzturvielu funkciju veicināšanai, piemēram, uzlabojot uzturvielu uzsūkšanos. Protams, tie ir produkti, kas nav farmaceitiskie līdzekļi, jo uz tiem attiecas atsevišķs regulējums, kurš ir ietverts Direktīvas 2006/112 III pielikuma 3. punktā.

13 Šādu dzīvu dzīvnieku iekļaušanu Direktīvas 2006/112 III pielikuma 1. punktā ir apstiprinājusi Tiesa spriedumā, 2011. gada 3. marts, Komisija/Nīderlande (C-41/09, EU:C:2011:108, 54.–57. punkts).

14 Komisijas Regula (2008. gada 6. jūnijs), ar ko īsteno Padomes Regulas 90/426/EEK un 90/427/EEK attiecībā uz zirgu dzimtas dzīvnieku identifikāciju (OV 2008, L 149, 3. lpp.).

15 Spriedums, 2011. gada 3. marts, Komisija/Nīderlande (C-41/09, EU:C:2011:108, 61.–64. punkts).

58. Šāds secinājums arī atbildīs Direktīvas 2006/112 98. panta mērķiem, kuri ir izklāstīti šo secinājumu 33. punktā.

59. Tas nozīmē, ka no jēdziena “ražojumi, kurus parasti izmanto pārtikas produktu papildināšanai vai aizstāšanai” piemērošanas jomas tiek izslēgti produkti, kurus cilvēki var lietot uzturā, taču bez saistības ar iepriekš definēto pārtikas patēriņu un darot to tādā nolūkā, kas nav uzturvielu nodrošināšana organismam. Tas tostarp attiecas uz pamatlietā aplūkotajiem afrodīzijiem.

Secinājumi

60. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

Direktīvas 2006/112/EK (2006. gada 28. novembris) par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu III pielikuma 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā ietvertais jēdziens “pārtika cilvēka patēriņam” nozīmē produktus, kas satur uzturvielas un parasti tiek patērēti, lai nodrošinātu cilvēka organismam šīs uzturvielas, savukārt jēdziens “ražojumi, kurus parasti izmanto pārtikas produktu papildināšanai vai aizstāšanai” nozīmē produktus, kuri nav pārtika, bet kuri gan satur uzturvielas un tiek lietoti uzturā pārtikas vietā, lai nodrošinātu organismam šīs vielas, kā arī produkti, ko lieto uzturā pārtikas produktu vai to aizstājēju uzturvielu funkciju veicināšanai.